

## Täysistunto

Tiistai 26.11.2024 klo 14.02—19.56

### 18. Hallituksen esitys eduskunnalle etäyhteyksien käytön edistämistä oikeudenkäynneissä yleisissä tuomioistuimissa koskevaksi lainsäädännöksi

Hallituksen esitys HE 63/2024 vp

Valiokunnan mietintö LaVM 7/2024 vp

*Toinen käsittely*

**Toinen varapuhemies Tarja Filatov:** Toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 18. asia. Nyt voidaan hyväksyä tai hylätä lakiehdotukset, joiden sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä. — Keskustelu alkaa. Edustaja Eerola.

*Keskustelu*

17.34 **Juho Eerola ps:** Arvoisa rouva puhemies! Oli tarkoitus esitellä valiokunnan puheenjohtajana tämä kyseinen mietintö viime viikolla, mutta sitten tuli takaraja vastaan, kun sosiaali- ja terveysvaliokunnan asiat veivät niin paljon aikaa, ja sitten kun uusi mahdollisuus tuli torstaina, silloin olin kipeänä. Nyt sitten koen kuitenkin velvollisuudekseni valiokunnan puheenjohtajana tätä esitellä.

Tämä toki ei mitään riitaa aiheuta, vaan tämä on yksimielinen esitys. Tässä on kyse etäyhteyksien käyttömahdollisuuksien lisäämisestä yleisissä tuomioistuimissa ja myös markkinaoikeudessa ja sitten edelleen työtuomioistuimessa. Tavoitteena tässä on lisätä oikeudenkäyntien toteutumisen joustavuutta. Samalla toisena tavoitteena on parantaa oikeuden saatavuutta ja vähentää näitten oikeudenkäyntien viivästymistä, mikä on ollut riesana meillä.

Näillä ehdotetuilla laeilla mahdollistettaisiin muun muassa tuomarin osallistuminen etäyhteydellä oikeudenkäynteihin. Lisäksi säädettäisiin mahdollisuudesta toimittaa suullinen käsittely kokonaan etäyhteyden välityksellä. Tuomioistuimelle annettaisiin myös mahdollisuus määrätä, että asianosaisten oikeus olla läsnä suullisessa käsittelyssä toteutettaisiin etäyhteyden välityksellä. Myöskin suullisen todistelun vastaanottamisen edellytyksiä etäyhteydellä kevennettäisiin.

Lakivaliokunta pitää esityksen oikeudenkäyntien sujuvoittamiseen liittyviä tavoitteita erittäin perusteltuina ja kannatettavina. Etäyhteyksiä sinällään käytetään tuomioistuimissa jo nykyiselläänkin, mutta tämä ehdotettu etäyhteyksiä koskeva sääntely on lähtökohtaisesti sitä edelleenkin mahdollistavaa. Valiokunta korostaa, että tämän vuoksi onkin olennaista ja tärkeää, että tuomioistuin soveltaa mahdollisuuksia kulloisenkin tapauksen erityispiirteet huomioiden ja sitten asianosaisten oikeudet turvaten, ottaen huomioon muun muassa Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen oikeuskäytännön. Valiokunta pitää perusteltuna, että esitys on tekniikkaneutraali ja mahdollistaa tekniikan tulevana vuosina tapahtuvan kehittämisen huomioimisen.

## Pöytäkirjan asiakohta PTK 122/2024 vp

Hallituksen esityksen ja saamansa selvityksen perusteella lakivaliokunta pitää tätä esitystä tarpeellisenä ja tarkoituksenmukaisena. Valiokunta puoltaa esitykseen sisältyvien lakiehdotusten hyväksymistä muutamin huomioin ja muutosehdotuksin. Nämä muutosehdotukset liittyvät perustusvaliokunnan esityksestä antamassa lausunnossa todettuihin huomioihin, jotka liittyvät tähän tuomarin etäosallistumiselle ehdotettuun kynnykseen sekä edelleen asianosaisen pakollisen etäosallistumisen edellytyksiin.

Lakivaliokunta pitää tärkeänä, että nyt käsiteltävän etäyhteyksien käytön edistämistä koskevan lainsäädännön toimivuutta ja vaikutuksia seurataan. Tämän vuoksi lakivaliokunta ehdottaa lausumaa, jonka mukaan lakivaliokunnalle annetaan asiasta selvitys vuoden 2029 loppuun mennessä. Tässä selvityksessä on lausumaehdotuksen mukaan kiinnitettävä muiden esityksessä ehdotettujen uudistusten lisäksi huomiota muun muassa etäoikeudenkäynnin julkisuuden toteuttamista koskeviin kysymyksiin. — Kiitokset.

**Toinen varapuhemies Tarja Filatov:** Edustaja Strandman.

**17.37 Jaana Strandman ps:** Arvoisa rouva puhemies! Etäyhteydet oikeudenkäynnissä sujuvoittavat huomattavasti oikeudenkäyntiprosesseja. Henkilökohtaisesti tiedän tapauksia, joissa on tarvinnut matkustaa tunteja todistajaksi oikeudenkäyntiä varten ja itse todistaminen on vienyt vain viisi minuuttia, jos sitäkään. Lisäksi näissä tapauksissa matkakulut korvaa valtio eli veronmaksaja. Etäyhteyksien avulla me voimme sujuvoittaa huomattavasti oikeudenkäyntien kulkua, saada todistajat ja asianomistajat helpommin paikalle sekä säästettyä yhteiskunnan varoja. Esityksen avulla voimme myös sujuvoittaa Suomen ruuhkautunutta ja hidasta oikeusjärjestelmää.

Lisäksi esityksessä tuotiin fiksusti esiin, kuinka etäyhteys voi jopa tulla pakolliseksi tiettyissä tapauksissa, joissa todistajan tai asianomaisen henki ja terveys on uhattuna. Tästä esimerkkinä ovat jengirikosoikeudenkäynnit. Fyysistä uhkaa ei saa olla Suomen oikeusprosessissa.

**Toinen varapuhemies Tarja Filatov:** Edustaja Lehtinen.

**17.39 Rami Lehtinen ps:** Arvoisa rouva puhemies! Kuten täällä on jo useampaan kertaan kerrottu, käsittelyssä on tosiaan hallituksen esitys etäyhteyksien käytön edistämisestä oikeudenkäynneissä ja esityksen tarkoituksena on helpottaa etäyhteyksien käyttämistä oikeudenkäynneissä.

Tällä muutoksella on suora vaikutus oikeudenkäyntien saatavuuden parantamiseen, ja lisäksi oikeudenkäyntien viivästymisten ja peruuntumisten pitäisi merkittävästi vähentyä, sillä jatkossa asioita voitaisiin hoitaa yhä enemmän etäyhteyden välityksellä.

Vaikutuksia tulee olemaan myöskin taloudellisesti. Erityisesti olen erittäin hyvilläni siitä, että niitä kohtuuttomia kustannuksia, joita asianosaisille oikeudenkäynneistä nykypäivänä tulee, voitaisiin jatkossa kohtuullistaa etäyhteyksien avulla, koska esimerkiksi asianajajien matkakustannukset ja matkaan käytetty aika jäisivät jatkossa pois. Tämä on todella hyvä ja tärkeä asia, koska moni jättää oikeudenkäynnin käymättä siksi, että kustannukset ovat liian korkealla. Etäyhteyksien lisääminen tulee myöskin tehostamaan ja lisäämään joustavuutta sekä, niin kuin täällä on kerrottu, helpottamaan tuomioistuintoimintaa, kun käytännöt vakiintuvat.

## **Pöytäkirjan asiakohta PTK 122/2024 vp**

Toinen sellainen äärimmäisen hyvä asia, minkä haluaisin vielä nostaa, on se, että jatkossa oikeudenkäyntejä on huomattavasti vaikeampi pakoilla, kun etäyhteydet vakiintuvat ja ne ovat käytössä. Esimerkkinä se, että jos oikeudenkäyntiä pakoileva henkilö tavataan juuri ennen istuntoa Etelä-Suomesta ja oikeudenkäynti olisi Pohjois-Suomessa, niin on jokaisen ymmärrettävissä, että istuntoa ei voitaisi järjestää ilman etäyhteyksiä näissä tapauksissa. On yhteiskunnan edun kannalta äärimmäisen hyvä, ja myöskin kaikkien niiden ihmisten, jotka ovat varanneet koko päivän siihen oikeudenkäyntiin, että se oikeudenkäynti saadaan ajallaan käytyä.

En voi olla myöskään kertomatta sitä hyötyä, mikä saadaan tästä virkakunnan osalta. Itsekin olen useita kertoja ollut todistamassa oikeudenkäynnissä, ja käytännössä se on vienyt koko työvuoron ajan, koska sinne paikalle pitää matkustaa, olla siellä odottamassa oikeudenkäyntiä hyvissä ajoin ja tulla pois. Jatkossa jos on mahdollisuus käyttää laajemmin etäyhteyksiä, se vie ainoastaan sen työajan osan, jonka olet käytännössä todistamassa etäyhteyden välityksellä. Muu työaika jää sitten muuhun käyttöön, ja se on äärimmäisen tehokasta yhteiskunnan kannalta. — Kiitos.

Keskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyt, hallituksen esitykseen HE 63/2024 vp sisältyvät 1.—7. lakiehdotuksen. Lakiehdotusten toinen käsittely päättyi. Eduskunta hyväksyi mietintöön sisältyvän lausumaehdotuksen. Asian käsittely päättyi.